

H A D T U D O M Á N Y I S Z E M L E

DR. SZENES Zoltán

Budapest, 2013.
6. évfolyam 4. szám

NEMZETKÖZI HADTUDOMÁNYI KONFERENCIA KOPPENHÁGÁBAN

INTERNATIONAL MILITARY SCIENCE CONFERENCE IN COPENHAGEN

A cikk beszámol a Nemzetközi Hadtudományi Társaság (ISMS) ötödik, koppenhágai konferenciájáról. A Társaság 2008-ban alakult, nyolc ország katonai felsőfokú tanintézetei alapították. A ma már 10 tagországgal rendelkező ISMS évente egy konferenciát, több szemináriumot és workshopot rendez. A dán fővárosban előadó szerző bemutatja a Társaság fejlődését, működését, a konferencia-szervező tevékenységét. Az írás értékeli a rendezvényt, az egyes szekciók tevékenységét, nemzetközi-specifikus jellemzőit. A szerző következtetései és javaslatai a magyar hadtudomány fejlődését szolgálják.

The article deals with the 5th conference of the International Society of Military Sciences held in Copenhagen. The International Society was established in 2008 by the Higher Military Educational Institutions of eight countries. Today the Society has 10 member states and arranges conferences, seminars and workshops. The author giving the lecture in the Danish capital, introduces development and operations of the ISMS focusing it's conference management activities. The article describes the conference, assesses the experience of the working groups, and draws the lessons. The conclusions and suggestions of the article is supporting the development of the Hungarian Military Science.

2013. november 12-14-én tartotta a Nemzetközi Hadtudományi Társaság (International Society of Military Sciences – ISMS) éves konferenciáját Koppenhágában, amelynek a szervezők „*Megfelelni a változásoknak*” (Facing with Change) címet adták. A rendezvény helyszínre visszatérést jelentett az alapításhoz, hiszen a nemzetközi társaságot 2008. október 22-én hozta létre nyolc ország (Ausztria, Kanada, Dánia, Finnország, Hollandia, Norvégia, Svédország és a Baltic Defence College) Koppenhágában. Az alapító felsőfokú katonai intézmények a szándéknyilatkozatot a szigeteken fekvő főváros haditengerészeti klubjában írták alá.¹ A társaságot azért hozták létre, hogy segítse a háborúval, a konfliktuskezeléssel és a békeműveletekkel kapcsolatos tudományos ismeretek nemzetközi cseréjét, publikációját, olyan kapcsolati hálózat kialakítását, amely előmozdítja a hadtudományi ismeretek disszeminációját, oktatók és kutatók együttműködését.² A megalapításnál tudatosan ügyeltek arra, hogy a tudományos közösséghez csak kis és közepes országok katonai tanintézetei tartozzanak, biztosítva ezzel az egyenlőséget, az egyensúlyt és az európai dominanciát.

A társaság évente egy-egy konferenciát³ és egy-két tudományos szemináriumot szervez. Az alapító tagországok éves rotációval látják el az elnökségi feladatokat (2014-ben az elnökségi funkciót Ausztria tölti be), amely magába foglalja az éves konferencia és az elnökségi ülések megszervezését, a társaság honlapjának (www.isofms.org) üzemeltetését, a társasági élet szervezését, illetve külső partnerek felé való képviselőit. Az ISMS-t nyolcfős elnökség irányítja, amely-

¹ A Nemzetközi Hadtudományi Társaságot a Nemzeti Védelmi Akadémia (Bécs, Ausztria), a Balti Védelmi Egyetem (Tartu, Észtország), a Királyi Katonai Egyetem (Kingston, Ontario, Kanada), a Dán Királyi Védelmi Egyetem (Koppenhága, Dánia), a Finn Nemzetvédelmi Egyetem (Helsinki, Finnország), a Holland Katonai Akadémia Hadtudományi Kar (Breda, Hollandia), a Norvég Nemzetvédelmi Egyetem (Oslo, Norvégia), a Svéd Nemzetvédelmi Egyetem (Stockholm, Svédország), Nemzetvédelmi Egyetem (Varsó, Lengyelország), Királyi Katonai Akadémia (Brüsszel, Belgium). <http://www.isofms.org/pagina/members-met-logo.html>. (Letöltve 2013. december 14-én)

² Az ISMS megalapításának történetét lásd Alexander Bon, Walter Feichtinger: International military- scientific cooperation through the ISMS. http://www.isofms.org/cms_uploads/ABon-WFeichtinger2010.pdf (Letöltve 2013. december 14-én)

³ A társaság 2009-ben a Biztonság a multipoláris világban 2020 (Amszterdam), 2010-ben A kutatási és tudományos eredmények felhasználása (Stockholm), 2011-ben Modern biztonsági kihívások (Tartu, Észtország), 2012-ben pedig Egyensúly a hazai és nemzetközi biztonsági követelmények között (Kingston, Kanada) címmel rendezte meg éves tudományos tanácskozását.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SZENES Zoltán

Budapest, 2013.
6. évfolyam 4. szám

nek elnöke mindig a konferenciát rendező katonai tanintézet képviselője. Az elnökség tagjai egyben a társaság által preferált kutatási területeket gondozzák, workshopokat szerveznek, inspirálják a kutatásokat. Az elnökség évente kétszer ülésezik, tavasszal és ősszel (a 2. ülésre mindig a konferencia margóján kerül sor), amikor is döntenek a soron lévő rendezvényekről, illetve a társaság aktuális ügyeiről. Az ISMS 2011-ben döntött a bővítés lehetőségéről, amelynek feltétele a tagságra aspiráló intézmény kérelme, valamint egy alapító tagország ajánlólevele, támogatása. A felvételről az elnökség dönt (jelenleg Görögország, az athéni Nemzetvédelmi Egyetem érdeklődik a tagság iránt), a taggá válási folyamat mintegy egy évig tart. Egyetemünket (a Hadtudományi és a Honvédtisztképző Kart) már többször biztatták, hogy csatlakozzon a társasághoz, de még nem született döntés. A tagságért nem kell díjat fizetni, az egyedüli kötelezettség a konferenciákon való aktív részvétel, illetve az elnökségi feladatok ellátása a rotációnak megfelelően (Már ma tudjuk, hogy 2015-ben Finnország látja el a társaság elnökségi feladatait).

A Társaság 5. éves konferenciáját a *dán védelmi egyetem (Royal Danish Defence College)* szervezte. A konferenciát kilenc tudományszakban (munkacsoportban) szervezték: (1) hadművészet, (2) hadtörténelem, (3) katonai technológia, (4) vezetés és irányítás, (5) jog és etika, (6) biztonság- és védelempolitika és stratégia, (7) fegyveres erők és a társadalom, (8) védelmi menedzsment és védelem-gazdaságtan és (9) katonai oktatás. A tanácskozás munkacsoportjaiban 80 előadás hangzott el: szekciónként 3 előadó volt, minden előadó 20 percet kapott, és minden előadóra 20 perc kérdés-felelet jutott. Nagyon érdekes volt a diskurzus szakasza is, mert nem lehetett tudni, hogy a jelenlévők kik voltak, honnan jöttek és milyen területet képviseltek. (Az egyik lengyel előadót például, aki afrikai témában szerepelt, szinte „megsemmisítették” a hozzászólások, mert annyira hibásnak tartották a prezentációját).

A legtöbb előadás a hadművészet, valamint a biztonság- és védelempolitika és stratégia területén volt, e két tudományszak végig teljes „nagyüzemben” működött. A hadművészeti szekcióban napjaink háborús konfliktusait és békeműveleteit vizsgálták az előadók, elsősorban *esettanulmányokon keresztül*. Ez teljesen más megközelítés, mint ami a magyar hadtudományi közéletben terjedt el, ahol minden kérdést csak elméletileg vizsgálunk. A nemzetközi gyakorlat éppen az ellenkezőjét csinálja: a vizsgált, kutatott eseteken keresztül verifikálja, illetve finomítja a teóriát, koncepciót, módszertant. A biztonság- és védelempolitikai szekcióban pedig (ahol a szerző is szerepelt)⁴ elsősorban a regionális kérdések domináltak: az első nap délutánja például teljesen az ázsiai regionális biztonság kérdéseivel foglalkozott. A haditechnikai, valamint a jog és etikai szakterület csak egy napig szerepelt, a vezetés és irányítás, valamint a védelmi menedzsment tudományszakban pedig alig volt pályázó. Ennek talán az is oka volt, hogy az előadók jelentős része civil egyetemekről és kutatóintézetekből jött, nem volt rálátásuk e speciális területekre. Az egyes szekciók vezetését a Társaság elnökségi tagjai, a koppenhágai egyetem és a dán védelmi egyetem tanárai alkották.

A tudományos szekciókon kívül négy plenáris előadás is volt. Induláskor *Ole Waever* világhírű dán professzor tartott igen érdekes előadást a globális biztonság aktuális kérdéseiről, majd konferencia vacsora alatt a volt dán külügyminiszter asszony, *Lene Espersen* beszélt az új biztonsági kihívásokról. A konferencia zárónapján *Matthew Burrows* (USA) a Global Trends 2030 főszerkesztője a „jövőbe látás” módszertani nehézségeit ecsetelte, míg *Jaak Aaviksoo*, észt oktatási miniszter (volt védelmi miniszter) az európai változások kezelésének lehetséges útjairól szólt.

A konferencián 171 regisztrált résztvevő volt (a regisztrációs díjként 100 € kellett fizetni), amelyből 70 fő képviselte Dániát (a dán védelmi egyetem tanárai, PhD és mester hallgatói, valamint a koppenhágai egyetem kutatói). A többiek pedig a világ minden tájáról (42 országból, Dél-Amerika kivételével minden kontinensről) érkeztek. Meglepő volt a nagy ázsiai-, csendes-óceáni érdeklődés (Szingapúrból például hatan voltak). A közép-európai térséget főleg a lengyelek (Nemzetvédelmi Egyetem, Jagelló Egyetem, Közszerződési Főiskola) reprezentálták (7 fő), de több osztrák és macedón, valamint két cseh résztvevő is volt. Magyarországot egyedül képviseltem, az ISMS konferenciák első magyarjaként. Mivel

⁴ Szenes, Zoltán: New Initiatives in the Defence Cooperation of the Visegrad Group: Hope or Reality? (Új kezdeményezések a Visegrádi csoport védelmi együttműködésében: remény vagy valóság?) Koppenhága, 2013. november 13.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SZENES Zoltán

Budapest, 2013.
6. évfolyam 4. szám

az ISMS-ben csak kis- és közepes országok lehetnek tagok, nem voltak jelen az USA, Franciaország, Nagy-Britannia (civil egyetemek kivételével) és Németország katonai felsőoktatási intézményeinek képviselői.

Minden konferencia nagy előnye, hogy a tanácskozás margóján egy tucat értékes kapcsolatra lehet szert tenni (szakértők összekapcsolása, közös kutatás, ERASMUS-képzés, publikálási lehetőség), amelyek aktivizálása az egyetemen belül a konferencia-szereplő számára még további feladatokat jelent. *A nemzetközi tapasztalatok megerősítést adnak, hogy jó, aktuális kérdésekkel foglalkozunk-e a hazai hadtudományban, melyek azok az internacionális kutatási tendenciák, amelyekre itthon is figyelniünk kell.* A kanadaiak vezetésével például folyik a globális biztonsági oktatás vizsgálata, amelyhez az egyetem is csatlakozhatna. De ha nem is csatlakozunk formálisan az ISMS-hez, a jövő évi konferencia közel lesz: Bécsben remélhetőleg több magyar kutató, oktató, doktorandusz tudja majd kutatási témáját előadni. A Nemzetközi Hadtudományi Társaság elnökségének több tagja ugyanis személyesen megerősítette: ha az egyetem nem is csatlakozik a nemzetközi szövetséghez, a *magyar kutatókat akkor is várják az osztrák fővárosban rendezendő 2014. novemberi konferencián.*

Kulcsszavak: hadtudomány, Nemzetközi Hadtudományi Társaság, kutatás, nemzetközi együttműködés

Key words: military science, International Society of Military Science, research, international cooperation